

แนวโน้มเศรษฐกิจโลกปี 2549 : ปัจจัยเสี่ยงสำคัญ

ในปี 2548 บรรดาสถาบันเศรษฐกิจชั้นนำของโลกหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ธนาคารโลก (World Bank) และ EIU (The Economist Intelligence Unit) ล้วนมีความเห็นตรงกันว่า เศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวลงเหลือราว 4.3%-4.4% เทียบกับที่ขยายตัวสูงถึง 5.1% ในปี 2547 เนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการระบาดของโรคไข้หวัดนกที่ลุกลามไปทั่วโลก ส่งผลให้เศรษฐกิจประเทศมหาอำนาจหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐฯ กลุ่มยูโรโซน และญี่ปุ่น มีแนวโน้มชะลอตัวลงจากปีก่อน อย่างไรก็ตาม ในปี 2549 ธนาคารโลก คาดว่า เศรษฐกิจโลกจะขยายตัวเท่ากับปี 2548 ที่ระดับ 4.4% ส่วน EIU คาดว่าเศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวต่อเนื่องเหลือ 4% ขณะที่ IMF ได้ปรับเพิ่มตัวเลขคาดการณ์การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2549 เป็นมากกว่า 4.3% (จากเดิมที่คาดว่าจะขยายตัวราว 4.3%)

ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะบั่นทอนการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2549 ต่อเนื่องจากปีก่อน ซึ่งบางปัจจัยอาจส่งผลกระทบต่อฐานแรงขึ้น ได้แก่

1. ราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูง ธนาคารโลกคาดว่าราคาน้ำมันเฉลี่ยในตลาดโลก (Average Price of Dubai, U.K. Brent and West Texas Intermediate Crude Oil) จะปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 53.6 ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล ในปี 2548 เป็น 56 ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล ในปี 2549 ขณะที่ IMF คาดว่าจะปรับเพิ่มจาก 54.2 ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล ในปี 2548 เป็น 61.8 ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล เนื่องจากคาดว่าในปี 2549 ความต้องการบริโภคน้ำมันในตลาดโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 84.8 ล้านบาร์เรล/วัน (เทียบกับ 82.42 ล้านบาร์เรล/วัน ในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี 2548) ขณะที่กำลังการผลิตน้ำมันของประเทศที่มีใช้สมาชิกของกลุ่ม OPEC จะอยู่ที่ระดับเพียง 56.23 ล้านบาร์เรล/วัน และกำลังการผลิตของกลุ่ม OPEC จะอยู่ที่ระดับ 33.5 ล้านบาร์เรล/วัน กำลังการผลิตน้ำมันส่วนเกินที่อยู่ในระดับไม่สูงนักอาจทำให้มีการเก็งกำไรราคาน้ำมัน ซึ่งจะส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ หากเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ไม่คาดคิดอย่างเช่น พายุเฮอริเคน Katrina และ Rita ที่พัดเข้าถล่มบริเวณอ่าวเม็กซิโก ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพลังงานที่สำคัญของสหรัฐฯ (สหรัฐฯ เป็นผู้ผลิตน้ำมันมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากซาอุดีอาระเบียและรัสเซีย) และได้สร้างความเสียหายให้แก่อุตสาหกรรมพลังงานของสหรัฐฯ ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างมาก จนทำให้ในช่วงนั้นเกิดภาวะปริมาณน้ำมันที่ผลิตได้ในตลาดโลกไม่เพียงพอต่อความต้องการ (Supply Shock) เนื่องจากไม่สามารถหาแหล่งพลังงานอื่นทดแทนได้ทันในระยะสั้น ทำให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกในช่วงนั้นปรับตัวสูงขึ้นมาก ซึ่งส่งผลให้หลายประเทศต้องเผชิญกับอัตราเงินเฟ้อที่พุ่งสูงขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งอาจทำให้ฐานะทางการคลังขาดเสถียรภาพหากประเทศนั้น ๆ มีการอุดหนุนราคาน้ำมันภายในประเทศในระดับสูง

ขณะที่นักวิเคราะห์หลายรายคาดการณ์ในทางกลับกันว่า ในระยะถัดไปราคาน้ำมันในตลาดโลกอาจมีแนวโน้มปรับตัวลดลง อันเป็นผลจากราคาน้ำมันที่อยู่ในระดับสูงทำให้ต้นทุนการผลิตของประเทศผู้นำเข้าน้ำมันทั่วโลกสูงตามไปด้วย (โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันสูง) ทำให้ภาคธุรกิจของหลายประเทศต้องชะลอการลงทุน รวมทั้งลดการจ้างงานลง ประกอบกับหลายประเทศเริ่มหันไปพึ่งพาแหล่งพลังงานด้านอื่นที่สามารถพัฒนาขึ้นมาใช้

ทดแทนน้ำมันได้ ทำให้ความต้องการบริโภคน้ำมันโดยรวมปรับตัวลดลง อย่างไรก็ตาม การที่ระดับราคาน้ำมันในตลาดโลกจะมีแนวโน้มอยู่ในช่วงขาขึ้นหรือขาลง นอกจากจะขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังขึ้นกับนโยบายการเพิ่มเพดานการผลิตน้ำมันของกลุ่ม OPEC และศักยภาพในการขยายกำลังการผลิตน้ำมันของกลุ่มประเทศที่มีใช้สมาชิก OPEC เป็นสำคัญด้วย

2. ปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ปัจจุบันสหรัฐฯ ยังคงเผชิญกับปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและขาดดุลงบประมาณ (Twin Deficit) ในระดับสูง [EIU คาดว่า สหรัฐฯ จะมียอดขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 668.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (5.7% ของ GDP) ในปี 2547 เป็น 801.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (6.4% ของ GDP) ในปี 2548 และจะเพิ่มเป็น 875.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (6.6% ของ GDP) ในปี 2549 อย่างไรก็ตาม ยอดขาดดุลงบประมาณกลับมีแนวโน้มลดลงจาก 412.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีงบประมาณ 2546/47 (สิ้นสุด ณ เดือนกันยายน 2547) เหลือ 318.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีงบประมาณ 2547/48 อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลสหรัฐฯ มีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่รายจ่ายลดลง] นอกจากนี้ เศรษฐกิจสหรัฐฯ ยังเผชิญกับปัญหาการขาดดุลการค้าโลกที่อยู่ในระดับสูง ปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่ โดยเฉพาะในภาคอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ในช่วงที่ผ่านมา ธนาคารกลางของสหรัฐฯ (FED) ได้ดำเนินนโยบายการเงินเข้มงวดด้วยการทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยระยะสั้น (Federal Funds Rate) อย่างต่อเนื่องแบบค่อยเป็นค่อยไปถึง 13 ครั้ง จากระดับ 1% ในเดือนมิถุนายน 2547 (เป็นอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุดในรอบ 45 ปี) มาอยู่ที่ระดับ 4.25% ณ วันที่ 13 ธันวาคม 2548 ส่งผลให้ภาคธุรกิจของสหรัฐฯ ชะลอการลงทุน รวมทั้งทำให้ชาวอเมริกันชะลอการใช้จ่ายลง เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บรรดานักเศรษฐกิจชั้นนำหลายแห่งคาดว่า หากในปี 2549 FED ยังคงปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ มีแนวโน้มชะลอตัวลงเหลือราว 2.7%-3.4% เทียบกับที่คาดว่าจะขยายตัวราว 3.5%-3.6% ในปี 2548 ทั้งนี้ เนื่องจากเศรษฐกิจสหรัฐฯ ถือเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจโลกว่าจะเติบโตเช่นไร ดังนั้น การที่เศรษฐกิจสหรัฐฯ มีแนวโน้มชะลอตัวลง ย่อมจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ที่พึ่งพาการส่งออกไปยังสหรัฐฯ เป็นตลาดหลักอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเช่นกัน

3. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในปี 2548 หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง อาทิ การเกิดแผ่นดินไหวในอิหร่านและปากีสถาน รวมถึงการเกิดโคลนถล่มและน้ำท่วม ฯลฯ นอกจากนี้ ยังเป็นปีที่เกิดพายุมากเป็นประวัติการณ์ โดยเฉพาะพายุเฮอริเคน Katrina และ Rita ที่พัดถล่มชายฝั่งสหรัฐฯ บริเวณอ่าวเม็กซิโก และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกคิดเป็นมูลค่าสูงกว่า 200 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับในปี 2549 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยากรณ์อากาศคาดการณ์ว่า พายุเฮอริเคน (ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่ 1 มิถุนายน - 30 พฤศจิกายน ของทุกปี) ซึ่งมักเกิดขึ้นกับประเทศในแถบทวีปอเมริกา จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและเกิดบ่อยครั้งขึ้น เนื่องจากปัญหาสภาวะโลกร้อน ทำให้กระแสลมเปลี่ยนทิศทางและท้องทะเลมีอุณหภูมิสูงขึ้น นอกจากนี้ บรรดานักธรณีวิทยายังคาดการณ์กันว่าเปลือกโลกจะมีการเคลื่อนตัวมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเหตุแผ่นดินไหวรุนแรงและบ่อยขึ้น ภัยธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่อาจบั่นทอนเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลกในปี 2549

4. โรคไข้หวัดนกระบาดทั่วโลก องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) รายงานว่า ไข้หวัดนกที่เกิดขึ้นในไทยและเกาหลีใต้ในช่วงปลายปี 2546 และได้แพร่ระบาดไปยังประเทศอื่น ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง อาทิ เวียดนาม อินโดนีเซีย และจีน ในปี 2548 ไข้หวัดนกได้แพร่ระบาดในวงกว้างมากขึ้น โดยพบในสัตว์ปีกในแถบยุโรป อาทิ โรมาเนีย ตุรกี และรัสเซีย รวมถึงประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและอเมริกา ได้แก่ คูเวต แคนาดา ทั้งนี้ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีรายงานว่าพบผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันว่าติดเชื้อไข้หวัดนกราว 133 คน ในจำนวนนี้ ได้เสียชีวิตแล้วราว 70 คน และต้องมีการทำลายสัตว์ปีกไปแล้วหลายล้านตัว สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศที่มีการแพร่ระบาดของไข้หวัดนกคิดเป็นมูลค่ารวมราว 1-1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 2549 ธนาคารโลกคาดว่า การระบาดของไข้หวัดนกอาจเป็นภัยคุกคามครั้งใหญ่ต่อเศรษฐกิจโลก เนื่องจากหากไข้หวัดนกลายพันธุ์จนสามารถระบาดจากคนสู่คน จะทำให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ต้องบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ที่เข้มงวดขึ้นเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้บริโภค อาทิ การตรวจสอบและกักกันสินค้านำเข้าที่คาดว่าจะอาจมีการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก รวมถึงการเพิ่มข้อจำกัดเพื่อควบคุมการเดินทางเข้าออกประเทศของประชาชน ฯลฯ มาตรการเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยรวมต่อเศรษฐกิจโลก เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อการค้า การลงทุน รวมทั้งการท่องเที่ยว โดยธนาคารโลกประเมินว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product : GDP) ของโลกอาจลดลง 800,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือลดลงราว 2% หากเกิดการแพร่ระบาดของไข้หวัดนกจากคนสู่คน